

Lausunto Turun hallinto-oikeudelle 22.2.2023

Turun hallinto-oikeus on osoittanut Turun yliopiston ylioppilaskunnan edustajistolle lausuntopyynnön koskien edustajiston päätökseen nro 119 (30.11.2022) kohdistuvaa valitusta. Koska lausunto tulee käsitellä osoituksen mukaisessa toimielimessä ja edustajiston säännöllinen kokous pidetään 22.2.2023, Turun HAO on jatkanut pääsihteerin pyynnöstä lausuntoaikaa 24.2.2023 asti.

Tämä lausunto sisältää

- 1) Selostuksen valituksenalaisesta päätöksestä
- 2) Vastaukset valituksessa esitettyihin vaatimuksiin
- 3) Lausunnon esitetystä selvityksestä.

1. Selostus valituksenalaisesta päätöksestä

1.1. Päätöskäsittely

Turun yliopiston ylioppilaskunnan edustajisto on marraskuun kokouksessaan 30.11.2022 käsitellyt asiakohdan 119 otsikolla Hallituksen valitseminen vuodeksi 2023.

Ylioppilaskunnan sääntöjen 19 § mukaisesti "[h]allituksen jäsenet valitaan hallintosäännön määräämällä tavalla listaäänestyksellä suljetuin lipuin". Edelleen hallintosääntö määrittää, että "[ä]änestykseen asetetaan listat, joissa kussakin on mainittava hallitukseen ehdotettavien nimet. Listat on aina esitettävä täydellisinä. Sama henkilö voi olla ehdokkaana useammalla kuin yhdellä listalla, mutta listan esittäjällä on tästä oltava kyseisen henkilön suostumus. Mikäli jokin lista saa äänestyksessä yli puolet annetuista äänistä, katsotaan siinä mainitut henkilöt valituiksi. Mikäli listoja on ensimmäisessä äänestyksessä useampia kuin kaksi, eikä mikään niistä saavuta yli puolta annetuista äänistä, suoritetaan toinen äänestys, jossa on vastakkain kaksi ensimmäisessä äänestyksessä eniten ääniä saanutta listaa. Lopullisessa äänestyksessä äänten mennessä tasan ratkaisee arpa.

Jos ensimmäisen äänestyksen jälkeen ei ole selvillä kahta eniten ääntä saanutta listaa, toimitetaan ylimääräinen äänestys tasaaanimäärissä olevien listojen kesken. Jos tämä ylimääräinen äänestys päättyy tasan, ratkaisee arpa." (Ylioppilaskunnan hallintosääntö, 4 §)

Viitatut sääntökohdat on toimitettu ylioppilaskunnan edustajistolle sekä julkisesti tiedoksi osana esityslistatekstiä. Ylioppilaskunta toimittaa säännöt ja hallintosäännön Turun hallinto-oikeudelle tämän lausunnon liitteenä.

Hallituksen valintaa koskevan asiakohdan käsittelyn aikana edustajiston jäsen Pulkki on tehnyt esityksen, jossa hän sääntöjen mukaisesti asetti äänestykseen listan hallitukseen ehdotettavista henkilöistä. Kyseisellä listalla nimettiin seuraavat henkilöt:

Katie Astin
Kerttu Hurvi
Anton Kultanen
Aino Rönkä
Jimi Salonen
Julia Siimento
Arvi Tolvanen

Koska kohdassa 118 edustajisto oli päättänyt hallituksen kooksi vuodelle 2023 seitsemän (7) henkeä, on mainittu lista ollut hallintosäännön tarkoittamalla tavalla täydellinen.

Tämän jälkeen edustajiston jäsen Köseoglu esitti listaa, jonka jäsenten suostumusta hänellä ei oman puheenvuoronsa mukaan ollut, joten puheenjohtaja ei ottanut esitystä käsittelyyn. Mikäli näin olisi toimittu, ylioppilaskunta olisi toiminut oman hallintosääntönsä vastaisesti.

Edustajiston jäsen Köseoglu esitti edelleen asian pöytäämistä. Puheenjohtaja kertasi kokoukselle hallintosäännön 13 §:n, jonka mukaan "[e]nsimmäistä kertaa esillä oleva asia pannaan pöydälle, milloin vähintään viisi (5) edustajiston jäsentä niin vaatii ennen päätöksentekovaihetta. Edustajisto päättää yhdenkertaisella enemmistöllä annetuista äänistä uudistetusta pöydälle jättämisestä." Puheenjohtaja kysyi, kannattaako joku muu Köseoglun lisäksi asian pöytäämistä. Kukaan muu ei kannattanut asian pöytäämistä, jolloin puheenjohtaja totesi, ettei asiaa pöydätä.

Koska äänestykseen oli sääntöjen mukaisella tavalla asetettu ainoastaan yksi lista, jolla esitetty kokoonpano vastasi myös muuten sääntöjen vaatimuksia, edustajiston kokous päätti valita edustajiston jäsen Pulkin esittämällä listalla mainitut henkilöt ylioppilaskunnan hallituksen jäseniksi vuodelle 2023. Edustajiston jäsen Köseoglu jätti asiasta eriävän mielipiteen.

Edustajiston kokouksen pöytäkirja allekirjoituksilla vahvistettuna on toimitettu valittajalle ja se sisällytetään tämän lausunnon liitteisiin.

1.2. Päätöksen valmistelu

Hallituksen valintapäätöksen valmistelusta ylioppilaskunnan säännöt määrittävät seuraavaa:

"Edustajiston puheenjohtaja toimii hallintosäännössä tarkemmin määritellyllä tavalla hallitustunnustelun koollekutsujana.

Hallituksen valinnassa huomioidaan tasa-arvolain tasapuolisuussääntö. Trans- tai muunsukupuolisen henkilön sukupuolena voidaan tämän pyynnöstä pitää tämän omakseen kokemaa sukupuolta, vaikka koettu sukupuoli poikkeaisi juridisesta sukupuolesta. Tällöin henkilön sukupuolena voidaan pitää

myös muuta kuin nais- tai miessukupuolta. Henkilön tulee ilmoittaa asiasta edustajiston puheenjohtajalle.” (Ylioppilaskunnan säännöt, 19§)

Edelleen hallintosääntö määrittää hallitustunnustelusta seuraavasti:

”Ennen hallituksen toimikauden päättymistä tai jos hallitus eroaa kesken toimikautensa, edustajiston puheenjohtaja kutsuu edustajistoryhmien edustajat neuvotteluun hallituksen muodostamiseksi.

Edustajistovaalien jälkeen, ennen edustajiston järjestäytymiskokousta, edustajiston puheenjohtaja kutsuu hallitusneuvotteluun uuteen edustajistoon valittujen vaaliliittojen edustajat ja valituiksi tulleet vaaliliittoon kuulumattomat ehdokkaat.” (Ylioppilaskunnan hallintosääntö, 4 §)

Koska ylioppilaskunnan edustajiston vaalit käydään kahden vuoden välein ja vuosi 2022 ei ole ollut vaalivuosi, edustavat vaaliliittoja edustajiston kokouksissa järjestäytyneet edustajistoryhmät.

Edustajiston vuoden 2022 puheenjohtaja Aliisa Wahlsten on lähettänyt 10.11.2022 kutsun hallitusneuvotteluihin edustajistoryhmien edustajille toimielimen sisäisessä viestisovelluksessa sekä varmistanut, että viesti tavoittaa kaikki ryhmät. Hallitusneuvottelut on järjestetty 29.11.2022 ja niiden pohjalta on muodostettu lista esitettäväksi 30.11.2022 pidettyyn edustajiston kokoukseen.

Ennen hallitustunnustelua ja neuvotteluja ylioppilaskunnan jäsenet ovat voineet ilmaista olevansa käytettävissä toimittamalla tästä tiedon jollekin edustajistoryhmistä sekä välittämällä näiden ryhmien kautta esittelytekstin julkaistavaksi ylioppilaskunnan verkkosivuilla. Sääntöjen valossa tämä on edustajistoryhmien välisiä hallitustunnusteluja pohjustavaa ja hallituksen valintaa ylioppilaskunnan jäsenille avoimemmaksi tekevää viestintää, eikä virallista ehdolle asettumista. Sääntöjen näkökulmasta ylioppilaskunnan jäsen on ehdolla ylioppilaskunnan hallitukseen siinä vaiheessa, kun hänet on hallintosäännön 4§ määräämällä tavalla asetettu äänestykseen osana edustajiston jäsenen esittämää listaa.

Hallitustunnustelujen yhteydessä edustajistoryhmä Exin (nyk. Ryhmä Flex) hallitusehdokkaaksi tukema jäsen Leppänen on ilmoittanut edustajiston puheenjohtaja Wahlstenille identifioituvansa muunsukupuoliseksi henkilöksi, joka ei edusta nais- tai miessukupuolta. Puheenjohtaja on tämän jälkeen ilmoittanut Leppäselle, että viitaten tasa-arvolain tasapuolisuussääntöön, jota myös ylioppilaskunnan on sääntöjensä nojalla henkilövalinnoissaan seurattava, hänet voidaan tarvittaessa lukea kumpaan tahansa kiintiöön. Kyseinen keskustelu on käyty suullisesti.

2. Vastaukset valituksessa esitettyihin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin

Vaatimukset

Valittaja vaatii seuraavaa

1. Turun yliopiston ylioppilaskunnan edustajiston tekemä hallitusvalinta on todettava Turun yliopiston ylioppilaskunnan voimassa olevien sääntöjen vastaiseksi, ja hallituksen valinta on

palautettava edustajistolle uudelleen käsiteltäväksi sääntöjenmukaisen hallituksen valinnan tekemistä varten.

2. Muutoksenhaun alaisen päätöksen täytäntöönpano on kiellettävä, kunnes pääasiaan on annettu ratkaisu.

Valittaja vaatii toissijaisesti, mikäli vaatimuksia 1. ja 2. ei hyväksytä:

3. Valittaja vaatii, että Turun yliopiston ylioppilaskunnan säännöt julistetaan lainvastaiseksi siltä osin, kun se koskee sääntöjen 19 §:ää.

2.1. Edustajiston tekemän hallitusvalinnan toteaminen ylioppilaskunnan sääntöjen vastaisesti tehdyksi ja sen palauttaminen uudelleen käsiteltäväksi

Valittaja esittää vaatimuksessaan, että Turun yliopiston ylioppilaskunnan edustajiston tehdessä päätöksen, jossa se ei valitse valittajaa ylioppilaskunnan hallitukseen tai muutoin huomioi päätöstä tehdessään tämän ilmoitusta muunsukupuolisuudesta, ylioppilaskunta tekee omien sääntöjensä vastaisen päätöksen.

Kuten kohdassa 1.1 on esitelty, varsinaisessa päätöksenteossa on menetelty sääntöjen mukaisesti. Äänestykseen on asetettu yksi lista, joka oli hallintosäännön ja sääntöjen mukainen. Muita listoja ei voitu ottaa hallintosäännön mukaisesti käsittelyyn, jolloin edustajiston jäsen Pulkin esittämä lista on tullut edustajiston päätökseksi.

Myös valittajan hallitustunnusteluvaiheessa tekemä ilmoitus muunsukupuolisuudesta on käsitelty sääntöjen mukaisesti ja otettu päätöksenteossa huomioon. Kuten kohdassa 1.2 selvitetään, edustajiston puheenjohtaja on vastaanottanut valittajan ilmoituksen ja todennut, miten asia tullaan käsittelemään hallituslistan kokoamisessa.

Edelleen sääntöjen määräämä tasapuolisuussääntö on huomioitu hallitusvalinnassa siten, että esitetyn listan kokoaja on varmistanut hallitusneuvottelujen yhteydessä, että vähintään 40% listalla esitetyistä henkilöistä edustaa nais- tai miessukupuolta.

Valittaja esittää omassa selvityksessään, että sääntöjenmukainen tulkinta tilanteessa, jossa hallitukseen on muunsukupuolinen hakija tai hakijoita, olisi noudattaa seuraavia kiintiöitä: "Naisia ja/tai miehiä noin 40 prosenttia kumpaakin sukupuolta ja muun sukupuolisia hakijoita noin 20 prosenttia." Edelleen valittaja esittää, että "[m]ikäli tällainen valittajan mukainen tulkinta ei ole oikea, on TYY:n säännöt Suomen lain vastaisia" [sic].

Lain ja ylioppilaskunnan tiedossa olevan oikeuskäytännön valossa näitä tulkintoja ei voida pitää oikeina.

Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta, 4 a § määrittää seuraavasti:

”Valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä, hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän ja hyvinvointialueiden välisen yhteistoiminnan toimielimissä sekä kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä, lukuun ottamatta aluevaltuustoja ja kunnanvaltuustoja, tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakkin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Jos julkista valtaa käyttävällä toimielimellä tai virastolla, laitoksella taikka kunta-, hyvinvointialue- tai valtioenemmistöisellä yhtiöllä on hallintoneuvosto, johtokunta tai muu luottamushenkilöistä koostuva johto- tai hallintoelin, toimielimessä tulee olla tasapuolisesti sekä naisia että miehiä, jollei erityisestä syystä muuta johdu.”

Ylioppilaskunnan hallituksen on katsottu esimerkiksi Kuopion hallinto-oikeuden päätöksessä 27.06.2012, 12/0262/2 edustavan 4 a § 2 momentin mukaista johto- tai hallintoelintä. Hallinto-oikeus on kuitenkin ratkaisussaan ottanut lähtökohdaksi 40 prosentin kiintiösäännön eli tulkinnut vaatimusta tiukemmin.

Hallituksen koon ollessa vuonna 2023 seitsemän (7) henkilöä (päättökohta 118, 30.11.2022) ja hallituksen puheenjohtajan lukeutuessa toimielimen kokoonpanoon, tasa-arvolain tasapuolisuussääntö toteutuu, kun vähintään neljä (4) henkilöä hallituskokoonpanosta edustaa joko nais- tai miessukupuolta. Vuodelle 2023 valitun hallituksen osalta tämä toteutuu.

Kuten valittaja vaatimuksissaan toteaa, ennakkotapauksena voidaan pitää Kuopion hallinto-oikeuden ratkaisua (27.06.2012, 12/0262/2), jossa myös suhdelukuja 37,5% ja 62,5% on voitu pitää tasa-arvolain mukaisina. Näin ollen myös vain kolmen henkilön edustaessa nais- tai miessukupuolta, olisi hallituksen valinta tasa-arvolain mukainen.

Tasa-arvolaista, yhdenvertaisuuslaista tai myöskään Kuopion HAO:n ratkaisusta ei kuitenkaan voida tulkita johtuvan valittajan esitystä, että päätös, jossa ylioppilaskunnan hallitukseen olisi valittu 50% miehiä, 37,5% naisia ja 12,5% muunsukupuolisia henkilöitä, olisi paremmin linjassa tasa-arvolain tai ylioppilaskunnan sääntöjen kanssa, kuin nyt tehty ratkaisu.

Vaikka tasapuolisuussääntöä tulkittaisiin tiukemmin ja 40% kiintiösääntöä noudattaen, johtuu tasa-arvolain 4 a §:stä edelleen ainoastaan vaatimus siitä, että nais- tai miessukupuolta tulee toimielimessä edustaa vähintään 40% siihen nimitetyistä henkilöistä, eikä näistä kahdesta lain tunnustamasta kiintiöstä pienemmäksi jäävä saisi alittaa 40 prosenttia toimielimen koosta. Sen sijaan muunsukupuolisten henkilöiden omalle kiintiölle ei löydy mainituista laeista tai ennakkotapauksesta perusteita.

Näin ollen ylioppilaskunnalla on ollut peruste noudattaa omaa hallintosääntöään ja valita sen määräysten mukaisesti äänestykseen asetettu lista hallituksen jäseniksi vuodelle 2023.

2.2. Täytäntöönpanokielto

Kuten valittajalle 13.12.2022 toimitetussa vastauksessa tämän oikaisuvaatimukseen hänelle on selvitetty, edustajiston päätös hallituksen valinnasta ei ole sellainen päätös, jolla olisi erillinen täytäntöönpanotoimi, jolloin hallinto-oikeuskäsittelyn ajaksi asetettavaa täytäntöönpanokieltä ei voida siihen soveltaa. Toissijaisesti vedotaan siihen, että täytäntöönpanoa laajasti tulkitessaan ylioppilaskunta toimisi omien sääntöjensä vastaisesti.

Ylioppilaskunnan sääntöjen 4 § mukaan "*[e]dustajisto asettaa asioiden valmistelua ja toimeenpanoa varten hallituksen, joka käyttää päätös-, hallinto- ja toimeenpanovaltaa*".

Hallituksen valintaan ei liity erillistä täytäntöönpanotoimea, vaan valinta seuraavan vuoden toimikaudelle astuu voimaan välittömästi suoraan sääntöjen nojalla.

Siinäkin tapauksessa, että täytäntöönpanoksi tulkittaisiin hallituksen toimikauden alkaminen, ei ylioppilaskunnalta voida odottaa päätöksen täytäntöönpanon keskeyttämistä. Yliopistolain 46 §:n 6 momentin ja ylioppilaskunnan sääntöjen 4 §:n mukaisesti ylioppilaskunnalla on oltava hallitus.

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 122 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaisesti päätös voidaan panna täytäntöön, jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä. Täytäntöönpanokiellolla, jolla suojattaisiin yhden henkilön oikeushyvien toteutumista, estettäisiin ylioppilaskuntaa toteuttamasta sen yliopistolain 46 §:n 1 ja 2 momenttien mukaisia yleisiä ja lakisäätteisiä tehtäviä. Lisäksi hallitus käyttää ylioppilaskunnan päivittäistä toimintaa koskevaa päätösvaltaa, jota ei kaikilta osin voida delegoida muille toimielimille tai toimihenkilöille.

Vaikka täytäntöönpanokieltä ei olla asetettu voimaan, ei päätöksen soveltamisesta johdu sellaista oikeushyvien menettämistä, joka estäisi päätöksen ottamisen uudelleen käsittelyyn, mikäli hallinto-oikeus sen päättäisi myöhemmin kumota.

Toisin kuin valittaja toteaa, ylioppilaskunnan hallituksen toimikausi on astunut voimaan 1.1.2023.

2.3. Ylioppilaskunnan sääntöjen lainmukaisuus

Kolmannessa ja viimeisessä vaatimuksessaan valittaja vaatii, että mikäli vaatimuksia 1 ja 2 ei hyväksytä, on ylioppilaskunnan säännöt julistettava lainvastaisiksi siltä osin, mikä koskee niiden pykälää 19.

Ylioppilaskunta toteaa, että sääntöjen 19 § 2 momentti huomioi sekä tasa-arvolain 4 a §:sta johtuvan tasapuolisuussäännön, että tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain tunnustaman sukupuolen moninaisuuden. Sukupuolten välisen tasa-arvon ja syrjimättömyyden osalta yhdenvertaisuuslain 3 § viittaa tasa-arvolakiin. Ylioppilaskunnan tehtävänä ei ole arvioida lainsäädännön keskinäistä yhteensopivuutta, mutta kyseisen sääntömomentin osalta nämä kohdat eivät tuota olennaista ristiriitaa.

Myöskään muutoin 19 § ei ole sellaisia elementtejä, joita olisi suoraan pidettävä lakien vastaisena. Kuten edellä todettu, säännöt toimitetaan kokonaisuudessaan hallinto-oikeuden pyytämällä tavalla tarkasteluun tämän lausunnon liitteenä.

3. Lausunto esitetystä selvityksestä

Edellä esitetyn perusteella ylioppilaskunnan edustajisto katsoo menetelleensä omien sääntöjensä sekä tasa-arvolain mukaisesti tehdessään päätöksen hallituksen valinnasta vuodelle 2023.

Edelleen ylioppilaskunnan edustajisto esittää, että valittajan vaatimukset tulee kokonaisuudessaan hylätä.